

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 21 marca 2023 r.

Pozycja 54

POSTANOWIENIE z dnia 14 grudnia 2022 r. Sygn. akt Ts 28/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Rafał Wojciechowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej I.M. o zbadanie zgodności:

art. 56 § 1 i 2, art. 92, art. 95 § 1 i 3 oraz art. 97 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359, ze zm.) w związku z art. 26 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.), z art. 18 i art. 48 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 2 lutego 2021 r. (data nadania) I.M. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Przeciwko skarżącemu został złożony pozew o rozwód. W trakcie postępowania rozwodowego skarżący złożył wniosek o ustalenie, na czas trwania postępowania, miejsca pobytu małoletniej córki przy ojcu.

Postanowieniem z 12 maja 2020 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w K. XI Wydział Cywilny-Rodzinny oddalił wniosek skarżącego.

Zażalenie skarżącego na powyższe rozstrzygnięcie zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z 19 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]).

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 25 marca 2021 r. (doręczonym skarżącemu 1 kwietnia 2021 r.), wydanym na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) wskazanie ostatecznego orzeczenia, w związku z którym wniesiona została skarga konstytucyjna (wraz z czterema kopiami); 2) doręczenie: pełnomocnictwa szczególnego do sporządzenia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym (wraz z czterema kopiami) jak również

poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii orzeczeń dołączonych do skargi konstytucyjnej; 3) wskazanie oraz udokumentowanie daty doręczenia skarżącemu orzeczenia, o którym mowa w punkcie 1 zarządzenia (wraz z czterema kopiami); 4) podanie, czy od wskazanego zgodnie z punktem 1 rozstrzygnięcia został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia.

Skarżący odniósł się do zarządzenia w piśmie z 8 kwietnia 2021 r. (data nadania). Zwrócił się również z wnioskiem o przedłużenie terminu do złożenia potwierdzenia udokumentowania daty doręczenia postanowienia z 12 maja 2020 r. do dnia 21 kwietnia 2021 r. Następnie w piśmie z 12 kwietnia 2021 r. (data nadania) skarżący przesłał kopię koperty zawierającej postanowienie z 12 maja 2020 r. oraz wydruk z systemu śledzenia przesyłek pocztowych.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 8 października 2021 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 15 października 2021 r.) skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) wykazanie, że zakwestionowany w skardze art. 56 § 1 i § 2 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359) był podstawą rozstrzygnięcia wskazanego przez skarżącego jako ostateczne orzeczenie w jego sprawie; 2) precyzyjne wyjaśnienie, w jaki sposób art. 56 § 1 i § 2 ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz art. 92, art. 95 § 1 i § 3 oraz art. 97 tej ustawy w związku z art. 26 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.) – w zakresie wskazanym w *petitum* skargi – naruszają wolności lub prawa skarżącego wynikające z powołanych jako wzorce kontroli art. 18 i art. 48 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; 3) dokładne uzasadnienie zarzutu niezgodności wskazanych w *petitum* skargi przepisów, z prawami lub wolnościami konstytucyjnymi wynikającymi z art. 18 i art. 48 w związku z art. 2 Konstytucji, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie.

Skarżący odniósł się do tego zarządzenia w piśmie z 22 października 2021 r. (data nadania).

Zdaniem skarżącego zakwestionowane przepisy „nie realizują konstytucyjnego prawa do posiadania rodziny poprzez brak ochrony i opieki nad małżeństwem oraz rodziną, poprzez brak realizowania konstytucyjnego prawa rodziców do wychowania dzieci zgodnie z przekonaniami rodzica a także poprzez naruszanie zasad sprawiedliwości społecznej w wychowywaniu dzieci przez rodziców żyjących w rozłączeniu” (s. 2 skargi).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

2. Skarżący zakwestionował art. 56 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359; dalej: k.r.i.o.) o treści: „Jeżeli między małżonkami nastąpił zupełny i trwały rozkład pożycia, każdy z małżonków może żądać, ażeby sąd rozwiązał małżeństwo przez rozwód” oraz § 2 tego przepisu o treści: „Jednakże mimo zupełnego i trwałego rozkładu pożycia rozwód nie jest dopuszczalny, jeżeli wskutek niego miałyby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci małżonków albo jeżeli z innych względów orzeczenie rozwodu byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego”.

Przedmiotem kontroli skarżący uczynił również art. 92 k.r.i.o., który przewiduje, że „Dziecko pozostaje aż do pełnoletności pod władzą rodzicielską”, art. 95 § 1 o treści: „Władza rodzicielska obejmuje w szczególności obowiązek i prawo rodziców do wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka oraz do wychowania dziecka, z poszanowaniem jego godności i praw” oraz § 3 tego przepisu, który określa, że: „Władza rodzicielska powinna być wykonywana tak, jak tego wymaga dobro dziecka i interes społeczny”. Wśród zaskarżonych przepisów znalazł się również art. 97 § 1 k.r.i.o.: „Jeżeli władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom, każde z nich jest obowiązane i uprawnione do jej wykonywania” oraz § 2 tego przepisu: „Jednakże o istotnych sprawach dziecka rodzice rozstrzygają wspólnie; w braku porozumienia między nimi rozstrzyga sąd opiekuńczy”. Skarżący zakwestionował także art. 26 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.), który w § 1 przewiduje, że miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest miejsce zamieszkania rodziców albo tego z rodziców, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska lub któremu zostało powierzone wykonywanie władzy rodzicielskiej, natomiast w § 2 przewiduje, że jeżeli władza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest u tego z rodziców, u którego dziecko stale przebywa. Jeżeli dziecko nie przebywa stale u żadnego z rodziców, jego miejsce zamieszkania określa sąd opiekuńczy.

3. Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności lub praw. Musi ona spełniać wymagania, które zostały określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowane w przepisach ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym. Zgodnie z tymi regulacjami skarga powinna spełniać wymogi pisma procesowego, a nadto zawierać m.in. uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu, będącego podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia, ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem.

Zarzuty sformułowane w skardze muszą uprawdopodobniać niekonstytucyjność kwestionowanej regulacji, co oznacza konieczność wywiedzenia z zaskarżonych przepisów określonej normy, wskazanie właściwych wzorców konstytucyjnych wyrażających prawa podmiotowe przysługujące osobom fizycznym bądź prawnym i – przez porównanie treści wynikających z obu regulacji – wykazanie ich wzajemnej niezgodności.

4. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego skarżący został wezwany m.in. do wykazania, że zakwestionowany w skardze art. 56 § 1 i § 2 k.r.i.o. był podstawą rozstrzygnięcia wskazanego przez skarżącego jako ostateczne rozstrzygnięcie w jego sprawie. W przesłanym w odpowiedzi na zarządzenie piśmie procesowym z 22 października 2021 r. (data nadania) skarżący wskazał, że art. 56 § 1 i § 2 k.r.i.o. „nie był podstawą wydania skarżonych orzeczeń”.

Mając powyższe na uwadze Trybunał stwierdza, że skarga w zakresie, w jakim jej przedmiotem uczyniono art. 56 § 1 i § 2 k.r.i.o., nie spełnia podstawowej przesłanki przewidzianej w art. 79 ust. 1 Konstytucji.

5. W odniesieniu do pozostałych zakwestionowanych w skardze przepisów Trybunał stwierdza, że skarżący nie wykazał, że doszło do naruszenia wskazanych przez niego praw i wolności konstytucyjnych. Skarżący wskazuje bowiem, że na podstawie orzeczeń opartych o przepisy niezgodne z Konstytucją został pozbawiony „ochrony małżeństwa, rodzicielstwa oraz rodziny” oraz „prawa do kontaktu z dziećmi, do możliwości ich wychowania, wpływania na rozwój intelektualny i religijny”. Jak wyraźnie wynika z postanowień sądów wydanych w sprawie skarżącego, rozstrzygały one jedynie w przedmiocie wniosku o ustalenie w trybie zabezpieczenia miejsca zamieszkania małoletniej córki przy skarżącym na czas trwania

postępowania w sprawie o rozwód. Orzeczenia te nie rozstrzygały o ograniczeniu lub pozbawieniu praw rodzicielskich skarżącego. Trybunał zwraca uwagę, że w większości zarzuty skarżącego odnoszą się do skutków, jakie może wyrzucić w sferze jego praw rozstrzygnięcie w sprawie rozwodowej. Sąd Okręgowy w K. w uzasadnieniu postanowienia z 19 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]) podkreślił, że orzeczenie o udzieleniu zabezpieczenia ma charakter wyłącznie tymczasowy i nie przesądza o treści orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.

6. Trybunał wskazuje również, że skarżący, uzasadniając podniesione przez siebie zarzuty, nie odnosi ich w żaden sposób do treści zakwestionowanych przepisów. Skupia się jedynie na skutkach, jakie – jego zdaniem – pociągają za sobą orzeczenia wydane na podstawie tych przepisów. Argumentacja skarżącego stanowi w zasadzie polemikę z rozstrzygnięciami podjętymi przez sądy w jego sprawie. W tym kontekście Trybunał zwraca także uwagę na wniosek sformułowany w pkt 2 *petitum* skargi konstytucyjnej, w którym skarżący zwrócił się o „uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w K. Wydział XI Cywilny Rodzinny z dnia 12 maja 2020 r. w sprawie o sygn. akt [...], utrzymanego w mocy postanowieniem Sądu Okręgowego w K. Wydział XI Cywilny rodzinny sekcja ds. Odwoławczych z dnia 19 listopada 2020 r. w sprawie do sygn. akt [...] jako wydanych na podstawie przepisów niezgodnych z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej”. Wszystko to razem prowadzi do wniosku, że skarżący w rzeczywistości przedmiotem skargi nie uczynił wskazanych w jej *petitum* przepisów, ale wydane na ich podstawie rozstrzygnięcia, co wyłącza możliwość rozpoznania skargi konstytucyjnej. Trybunał w swoim orzecznictwie wielokrotnie wypowiadał się na temat niedopuszczalności skargi konstytucyjnej jako skargi na stosowanie prawa, a nie na przepis. „Zgodnie z linią orzeczniczą Trybunału Konstytucyjnego, skarga konstytucyjna nie może być skargą na stosowanie prawa, a Trybunał nie jest kolejnym w toku instancji organem legitymowanym do badania prawidłowości wydanego rozstrzygnięcia” (zob. postanowienie TK z 29 listopada 2010 r., sygn. SK 8/10, OTK ZU nr 9/A/2010 poz. 117).

7. Podsumowując Trybunał wskazuje, że skarżący nie uprawdopodobnił naruszenia swoich praw i wolności konstytucyjnych oraz wadliwie określił przedmiot skargi – uczynił z niego pozostające poza kognicją Trybunału akty stosowania prawa. Skutkuje to brakiem spełnienia podstawowych przesłanek skargi konstytucyjnej – odnoszących się do prawidłowego określenia jej podstawy – przewidzianych w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz w art. 53 ust. 1 u.o.t.p.TK.

Z tych przyczyn Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.